

Hämeen ELY-keskuksen lausunto

Viite: TEM/1334/03.01.01/2017

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland –nimisestä osakeyhtiöstä

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland –nimisestä osakeyhtiöstä. Hämeen ELY-keskus on tarkastellut lakiluonnosta Hämeen näkökulmasta. Lisäksi olemme pyrkineet huomioimaan tulevan maakuntauudistuksen vaikutukset toimintaan.

Yleinen

Business Finland on tarkoitus organisoida siten, että osa toiminnasta sijoitetaan Innovaatorahoituskeskukseen Business Finlandiin (virasto) ja pääosa Business Finland osakeyhtiöön. Näiden välille luodaan sopimussuhde, jossa rahoituskeskus tilaa palveluita osakeyhtiöltä korvausta vastaan. Lisäksi rahoituskeskuksella olisi omistajaohjaus BF osakeyhtiöön.

Esityksen katsotaan yksinkertaistavan ja selkeyttävän yrityspalvelujärjestelmää. Kokonaisuutta tarkastellen hallituksen esitys kuitenkin tuottaa yhden ylimääräisen hallinnollisen portaan ministeriön ja loppuasiakkaan väliin sekä luo kokonaan uuden valtion 100 % omistaman yhtiön. Täten on kyseenalaista voidaanko esityksen katsoa toteuttavan hallituksen tavoitteita yrityspalvelujärjestelmän yksinkertaistamiseksi ja selkeyttämiseksi.

Julkisen rahoituksen myöntäminen

Julkisten varojen käyttö rahoituksen myöntämiseen on julkinen hallintotehtävä. Business Finlandin rahoituspäätökset toteutettaisiin siten, että Business Finland Oy:n työntekijät voisivat toimia virkavastuullisena valmistelijana ja esittelijänä joko osakeyhtiön itse tekemiin rahoituspäätöksiin (enintään 500.000 €) tai sitä suuremmissa summissa rahoituskeskuksen tekemiin rahoituspäätöksiin, mukaan lukien rahoitus-, muutos-, maksatus- ja takaisinperintäpäätökset.

Julkisen rahoituksen myöntäminen osakeyhtiöstä on poikkeuksellista. Myönnettävän rahoituksen enimmäismäärä 500.000 € on varsin suuri, jos sitä verrataan vaikkapa EU:n määrittelemään de minimis-ehtoisen rahoituksen enimmäismäärään (200.000 €/3 vuotta).

Nykyisin suuri osa Tekesin rahoituksesta on lainamuotoista tukea. Hallituksen esityksessä ei oteta mitään kantaa lainarahoituksen käyttöön BF osakeyhtiön rahoitusmuotona. Mikäli lainamuotoinen tuki edelleen jatkuu, tulee esityksessä kuvata myös sen käyttö, hallinnointi ja esim. Valtionkonttorin rooli prosessissa.

Myös Tekes Pääomasijoitus Oy:n rooli tulevan BF-organisaatiossa ei käy selkeästi esiin hallituksen esityksestä. Rahoituskeskus vastaa Tekesin sitoumuksista ja sopimuksista, joten oletettavaa lienee, että Pääomasijoitus Oy:n toiminta jatkuu rahoituskeskuksen kokonaan omistamana osakeyhtiönä.

Business Finlandin suhde aluehallintoon

BF-organisaation tarkoituksena on tehostaa kotimaantoimintoja ja kohdentaa henkilöresursseja enemmän ulkomaantoimintoihin. Täten alueellinen verkosto tulee siis vastaisuudessa olemaan

henkilöstömäärältään nykyistä niukempi. Kumppaniverkoston rooli palveluiden tarjonnassa tulee korostumaan.

Hallituksen esityksen mukaan julkisia yrityspalveluita tulnaisiin tarjoamaan 18 maakunnan kasvupalveluorganisaatioiden lisäksi Business Finlandin 15 kotimaan alueellisesta toimipisteestä. Finnveralla on myös 15 kotimaankonttorin verkosto. Kaikki em. organisaatiot tukeutuvat samaan asiakkuuksien hallintajärjestelmään (Kasvu-CRM), mutta yhteistyövaatimus ja sen ehdot on lakiesityksessä jätetty hyvin väljiksi.

Lakiesityksen mukaan BF Oy saa maksun rahoituskeskukselta palvelusopimuksen mukaisista suoritteista ja voi lisäksi periä maksun palvelua käyttävältä taholta. Näemme riskinä, että BF Oy voi yrittää vyöryttää asiakaspalvelutehtävät maakuntiin verkostoyhteistyön nimissä, vaikka heille maksetaan tämän työn hoitamisesta ja lisäksi heillä on mahdollisuus periä yritysasiakkailta maksua palveluista. ELY-keskukset ja vuodesta 2020 alkaen maakunnat eivät esityksen mukaan voi osallistua neuvotteluun palvelusopimuksen sisällöstä, vaikka niille muodostuu yhteistyövaatimuksen perusteella merkittävä alueellinen rooli ja vastuu palveluiden markkinoinnissa ja asiakashankinnassa.

Esitämme, että kunkin ELY-keskuksen (maakunnan) pitää laatia erikseen sopimus BF-organisaation kanssa maakuntansa alueella tehtävistä suoritteista, maksettavista korvauksista ja menettelytavoista.

Muutamia erityishuomioita

- **s. 4** Tehtäväjako Rahoituskeskuksen ja Yhtiön kesken sekä Yhtiön organisoituminen tarkentuisivat uudistuksen toimeenpanon edetessä. Alustavan arvion mukaan Rahoituskeskukseen tulisi alle 50 henkilöä, Yhtiöön yli 550. Yhtiön vastuulla olisi myös ulkomaisten toimipisteiden ohjaus ja koordinaatio ulkomaan edustustoverkoston kanssa yhteistyössä UM:n kanssa. **Ilman selkeitä raameja rahoituskeskuksen ja yhtiön tehtävien osittaisessa yhdistämisessä on vaarana että yhtiön tehtäviin siirtyy merkittävään julkiseen vallankäyttöön kuuluvia viranomaistehtäviä.**
- **luku 2.3.** Team Finland -toiminnan vaikuttavuuden ja tehokkuuden kehittämistä varten nimetyn työryhmän arvion mukaan TF toiminnan epäkohtia on lueteltuna lakiluonnoksessa, **mutta mukaan ei ole listattu TEMin työryhmän jo tekemiä korjauksia Team Finland toimintaan. Maakuntiin on nimetty ministerin toimesta Team Finland kasvu- ja kansainvälistymiskoordinaattorit, joiden kanssa myös Business Finlandin tulisi jatkossa tehdä yhteistyötä. TeamFinland-koordinaattorit ja yhteistyö maakuntien/ELY-keskusten kanssa ei näy luonnoksessa riittävästi.**
- **Luku 2.4.** Maakuntien TF-koordinaattoreiden rooli puuttuu esityksestä (s. 13). Suomessa käynnissä oleva maakuntauudistus luo mahdollisuuden selkeyttää työnjakoa maakuntien ja kansallisten toimijoiden välillä esimerkiksi siten, että maakunnat keskittyisivät erityisesti aloittavien, paikallisesti toimivien sekä kotimarkkinoilla toimivien yritysten kehittämiseen mukaan lukien niiden vientivalmiuksien kehittäminen. Varsinaiset TKI-rahoitus- ja kansainvälistymispalvelut voitaisiin puolestaan tuottaa kansallisten Team Finland-toimijoiden toimesta. Tässä mallissa erityisen huomion kohteeksi nousisi asiakassuhteen joustava siirtäminen maakunnista kansallisille toimijoille ja päinvastoin. **Tässä tehtävässä korostuu**

myös maakuntiin perustettujen TF-koordinaattoreiden rooli, yhteistyö ja koordinointi, jotta asiakkaat siirtyvät vaivattomasti maakunnista kansallisiin palveluihin.

-
- **Luku 3.3 s.17.** Yhtiö tuottaisi Rahoituskeskuksen tehtäviin liittyviä palveluita Rahoituskeskuksen kanssa laadittavan palvelusopimuksen mukaisesti. Yhtiö voisi valmistella Rahoituskeskuksen päätettäväksi tulevia rahoituspäätöksiä. Yhtiö voisi tehdä myös rahoituspäätöksiä joiden arvo ei ylittäisi 500.000 euroa. **Julkisen rahoituksen myöntäminen osakeyhtiöstä on poikkeuksellista. Myönnettävän rahoituksen enimmäismäärä 500.000 € on varsin suuri, jos sitä verrataan vaikkapa EU:n määrittelemään de minimis-ehtoisen rahoituksen enimmäismäärään.**
- **Luku 4.4 s20.** Siirron tuloksena toimijoiden keskinäiset suhteet selkeytyvät, hallinto kevenee työn sisällön vaarantumatta ja Team Finland –toimintaan saadaan selkeyttä kun yksi Business Finland –toimija tarjoaa yrityksille keskeiset palvelut ja koordinoi kumppaniverkostostaan täydentävät palvelut. BF-kumppaniverkosto muodostaa jatkossa Team Finland –verkoston. Suurimmat hyödyt ja vaikutukset saavutetaan, kun kansalliset ja alueelliset valinnat ja palvelut sovitetaan saumattomaksi kokonaisuudeksi.
Maakuntauudistuksen edetessä Business Finland seuraa alueverkoston rakenne- ja ohjausmallin toimivuutta ja tarjoaa kansainvälistymällä kasvua tavoitteleville yrityksille muuttuvassa toimintaympäristössä parhaan mahdollisen asiakaspalvelun asiakkaiden sijaintipaikasta riippumatta. **Pelkkä maakuntauudistuksen seuraaminen ei riitä. Sekä maakunnat että Business Finland tulee velvoittaa lailla yhteistyöhön ja yrityspalveluiden yhteensovittamiseen tai muuten asiakkaiden näkökulmasta ei saavuteta edellä mainittuja hyötyjä vaan yrityspalvelut jatkuvat kahdella erillisellä linjalla päällekkäisinä sekä maakunnissa että Business Finlandissa. Voiko ostopalveluyhtiö(BF) koordinoida julkista valtaa käyttäviä TF-toimijoita kuten maakuntien virastot tai Finnvera. Tämä ohjaussuhde on väärinpäin tai sitten ohjauksen pitäisi olla BF rahoituskeskuksella.**

Lakiehdotus

- **2 § Toiminnan tavoite.** Myös sidosryhmäyhteistyö ja palveluiden yhteensovittaminen maakuntien ja Finnveran kanssa tulisi mainita toiminnan tavoitteena ja BF-tehtävissä, jos yrityspalvelut halutaan aidosti saada asiakkaille yksinkertaisemmiksi.
- **11§ Yhtiön tehtävät.** Sekä maakunnat että Business Finland tulee velvoittaa yhteistyöhön ja yrityspalveluiden yhteensovittamiseen tai muuten asiakkaiden näkökulmasta ei saavuteta BF-uudistuksen perusteluna käytettyjä hyötyjä vaan yrityspalvelut jatkuvat kahdella erillisellä linjalla päällekkäisinä sekä maakunnissa että Business Finlandissa.